

Євась Т. В., старший викладач
Жукова О. А., старший викладач

*Вінницький соціально-економічний інститут
Університету «Україна»
м. Вінниця, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-068-1-20>

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

В сучасних умовах господарювання відбувається модернізація управління освітою: на даному етапі розвитку освітньої сфери в Україні значно розширюється спектр управлінських функцій та повноважень суб'єктів навчального процесу; ускладнюються професійні завдання; діяльність набуває багатоаспектного характеру; менеджеру освітнього закладу необхідно мислити і діяти системно; швидко орієнтуватися в складних ситуаціях, у тому числі в кризових; приймати обґрунтовані управлінські рішення з врахуванням конкретних умов та ефективно використовувати наявні ресурси. Тобто, управлінська діяльність в

системі освіти набуває професійного характеру та вимагає високого рівня ефективності її здійснення.

Управлінська діяльність – це вид усвідомленої людської діяльності, спрямованої на ефективне функціонування здійснюваних робіт (індивідуально чи колективно) по досягненню тих чи інших цілей, вирішенню відповідних задач, виконанню функцій [1, с. 378–379].

Мета професійної діяльності менеджера освітнього закладу – продуктивність функціонування навчального закладу, заради чого менеджер постійно забезпечує баланс між витратами та одержаними ефектами, намагається досягнення найбільшого успіху за мінімальних витрат ресурсів; забезпечує процес розвитку освітньої установи на основі аналізу можливих напрямів розвитку та вирішенні протиріч, що виникають у процесі освітньої діяльності та в системі суспільних відносин [5].

Ефективність управлінської праці – соціально-економічна категорія, що характеризує рівень результативності управлінської діяльності щодо реалізації мети управління. Визначають її відношенням економічних результатів до затрат праці. При оцінці ефективності праці визначають, крім економічного ще й соціальний ефект [2].

Основними критеріями ефективності в управлінні є результат і витрати, які можуть змінюватись в залежності від об'єкту управління чи ситуації, в якій приймається управлінське рішення, а також поглиблюються такими критеріями, як:

- характер витрат на управління (матеріальних, моральних, психологічних, фізичних);
- стан середовища (атмосфера у колективі), в якому виконується управлінська діяльність;
- рівень завдань, які вирішується тим чи іншим управлінським органом;
- перспективність результатів управлінської діяльності;
- зайнятість об'єкта управління в управлінському процесі;
- рівень компетентності управління;
- динамізм управлінського процесу.

Зазначені вище критерії оцінки ефективності управлінської діяльності здебільшого являють собою якісні показники. Але на сучасному етапі розвитку науки управління не менш важлива увага повинна приділятися і кількісним критеріям оцінки ефективності управлінської діяльності, до яких висуваються певні вимоги (табл. 1) [1, с. 404–405].

Таблиця 1

Вимоги до кількісної оцінки управлінської діяльності

Вимоги	Зміст вимог
Придатність	Кількісні показники або їх сукупність повинні відповідати природі управлінської діяльності та вимірювати певну її якість
Правильність і точність	Система кількісних показників повинна правильно і точно вимірювати суттєві характеристики управлінської діяльності
Повнота та вичерпність	Система кількісних оцінок повинна охоплювати всі найважливіші аспекти діяльності працівників системи управління
Унікальність	Характеристики й оцінки управлінської діяльності не повинні дублюватися і кожна з них повинна мати відповідний вимірювач
Надійність	Оцінка повинна забезпечувати об'єктивність прийняття за нею рішень. Помилки вимірювання необхідно мінімізувати
Зрозумілість	Система оцінок має бути зрозумілою для користувачів і відображати суть їх діяльності
Квантифікованість	Оцінки повинні забезпечувати можливість як переведення якісних ознак в кількісні, так і якісну інтерпретацію результатів вимірювання явища чи процесу
Контрольованість	Оцінки повинні характеризувати ті змінні та фактори, які можна контролювати
Ефективність	Витрати на створення систем вимірювання повинні виправдовуватись

До основних показників оцінки ефективності управлінської діяльності менеджера освітнього закладу можна віднести наступні:

1) основні результати діяльності: позитивна динаміка навчальних та позанавчальних досягнень здобувачів освіти з

урахуванням характеристики їхнього контингенту; ефективність (результативність) виховної системи освітнього закладу;

2) освітній процес, що забезпечує ці результати: розширення спектру освітніх програм і якості освітніх послуг відповідно до соціального замовлення;

3) умови реалізації освітнього процесу (кадрові, матеріальні, фінансові та ін.): підвищення професійного рівня членів педагогічного колективу; розвиток матеріально-технічної бази освітнього закладу; створення комфортних умов для учасників освітнього процесу;

4) система управління організацією: підвищення відкритості, демократизація управління освітнім закладом [4].

Залежно від видів одержуваних результатів управлінської діяльності та досягнутих ефектів, виділяють такі види ефективності управління освітніми закладами:

– економічна ефективність: відображає співвідношення матеріально-фінансових ресурсів та отриманих результатів, ресурсомісткість освітньої діяльності, витратність заходів щодо її організації (досконалість управління ресурсами, рівень вимог споживачів та замовників рентабельності освітньої діяльності, наявність нормативів використання фінансових та матеріальних засобів, бюджетна дисципліна, конкурентоздатність на ринку освітніх послуг);

– педагогічна ефективність: показує ступінь досягнення цілей навчання, виховання і розвитку учасників освітнього процесу, результативність застосування тих чи інших форм, засобів, технологій (професійність педагогічних кадрів, якісний склад та стабільність педагогічних кадрів, дієвість системи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, інформаційно-методичне забезпечення, досконалість процедур контролю та оцінки результатів освітньої діяльності, якість методів, засобів, технологій навчання та виховання);

– організаційно-управлінська ефективність: демонструє досягнення цілей управління, виконання планових заходів (досконалість організаційної структури та організаційного

механізму управління освітньою діяльністю, ефективність розподілу прав, повноважень та відповідальності серед управлінців, дієвість комунікацій, стабільність управлінських кадрів);

– соціальна ефективність: орієнтує на визначення та облік задоволеності споживачів освітніх послуг (рівень взаємодії освітнього закладу із суспільними інститутами та соціальними партнерами, наявність у системі управління спеціальних процедур вивчення освітніх потреб, «прозорість» та імідж освітнього закладу) [3].

Отже, сучасні реалії розвитку вітчизняної освіти вимагають науково обґрунтованого підходу до визначення ефективності управлінської діяльності менеджера освітнього закладу, що повинна характеризуватись результативністю його діяльності, ступенем раціонального використання ним наявних матеріальних, фінансових та трудових ресурсів закладу та соціальною ефективністю діяльності.

Література:

1. Акулов М.Г., Юрчишена Л.В., Помірча О.М., Свась Т.В. Кластерні трансформації мезологістичних систем : монографія / за ред. М.Г. Акулова. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013. 440 с.

2. Свась Т.В. Оцінка ефективності управлінської діяльності менеджера сільськогосподарського підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/8_NPE_2007/Economics/21083.doc.htm.

3. Ковальчук О.В. Методические положения оценки эффективности образовательной деятельности в муниципальных образовательных системах. *Современные проблемы науки и образования*. 2011. № 6. URL: <http://www.science-education.ru/100-5089>.

4. Малеванов Е.Ю., Пуденко Т.И., Потемкина Т.В. Эффективный руководитель школы: предложения и подходы к конкурсному отбору и оценке директоров общеобразовательных учреждений. *Управление образованием: теория и практика*. 2012. № 3. URL: <http://iuorao.ru/20120930/215-2012-10-02-07-43-37>.

5. Zhigir V. The efficiency of education manager's administrative work. *European Researcher*. 2013. Vol. 60. № 10–1. P. 2466–2473. URL: http://www.erjournal.ru/journals_n/1383017456.pdf.